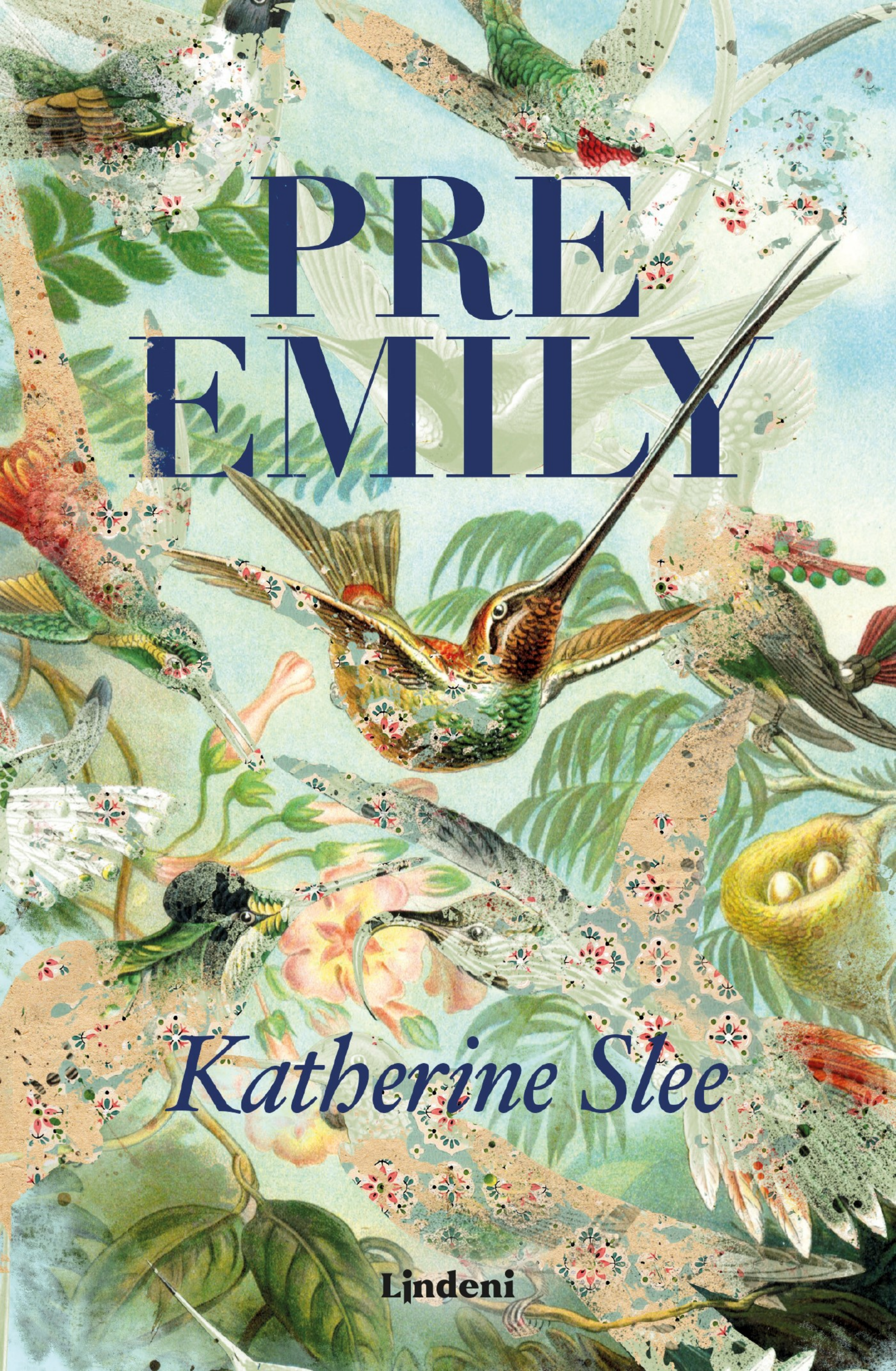

PRE EMILY

Katherine Slee

Lindeni

Pre Emily

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Katherine Slee

Pre Emily – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

PRE EMILY

PRE EMILY

Katherine Slee

Ljndeni

Venujem Dylanovi a Scarlett

*Rybári vedia, že more je nebezpečné a búrka hrozná, nikdy však
nenašli dosť dôvodov, aby zostali na brehu.*

Vincent van Gogh

LABUTIA PIESEŇ CATRIONY ROBINSONOVEJ

*alebo má pre nás obľúbená autorka detských kníh
ešte jedno posledné dobrodružstvo?*

Suzie Johnstonová

Catriona Robinsonová patrí k najobľúbenejším a najznámejším spisovateľkám svojej generácie. Jej sériu kníh o dievčatku na vozíku, ktoré nájde magický atlas a vďaka nemu precestuje celý svet, čítali milióny detí. Napísala aj niekoľko kníh pre dospelých, najnovší román *Očarenie* vlani nominovali na niekoľko literárnych cien.

Catriona si vždy strážila súkromie a väčšinu života prežila vo svojom dome na pobreží Norfolku, hoci posledných pár rokov prednášala tvorivé písanie na Cambridgei ako hosť. A v Cambridgei sa mi pošťastilo stretnúť sa s ňou. Práve prednášala nádejným finalistom a počula som, že bola inšpiratívna aj pokorná a nešetrila humorom.

Zišli sme sa v hoteli, kde by ste asi nečakali ženu, ktorá sa podľa vlastných slov najlepšie cíti v montérkach a gumákoch. Tento sa pýši obrovskou halou s vysokým stropom, točitým schodiskom v industriálnom štýle a moderným osvetlením. Nechýba v ňom knižnica s regálmi zabudovanými v stenách a pohodlnými zamatovými kreslami, a práve tam som sa rozprávala s Catrionou pri šálke čaju a jej obľúbenom citrónovom koláči. Mala na sebe čiernu plisovanú sukňu, tyr-

kysovú hodvábnu blúzku a vlasy stiahnuté do voľného uzla. Bola plná života, bezprostredná, dokonca sa spýtala čašníka, či by jej hotel nepredal čajový servis, zdobený čajkami. Keby som to nevedela, ani by mi nenapadlo, že žene oproti mne zostáva už len pár mesiacov života.

Čoskoro vystúpite s prednáškou pre budúcu generáciu spisovateľov. Čo sa vám tu najviac páči?

Nemala som príležitosť študovať na univerzite, vtedy nebolo bežné, aby sa ženy vzdelávali. Okrem toho som si neverila a nikdy som si nepomyslela, že skončím práve tu. Zastávam názor, že všetky deti bez ohľadu na pohlavie, rasu či socioekonomické postavenie treba povzbudzovať, aby zamierili ku hviezdám, aby sa stali tou najlepšou verziou seba, akej sú schopné.

Cambridge je elitná škola.

Áno, ale inštitúcie ako Oxbridge alebo veľké korporácie vzbudzujú v ľuďoch dojem, že je zbytočné hlásiť sa tam, ak nespĺňajú isté kritériá. Ja sama nemám žiadny diplom, žiadne formálne literárne vzdelanie, a predsa teraz učím na jednej z najznámejších univerzít na svete. Dávno neplatí, že k úspechu vedie iba jedna cesta – čo vlastne znamená to slovo?

Čo znamená pre vás?

Keď som začínala s písaním, bolo to z čirej zvedavosti. Chcela som dať na papier všetky bláznivé nápady a postavy, ktorých som mala plnú hlavu. Nikdy som to nepovažovala za viac ako záľubu a rozhodne sa mi ani nesnívalo o neuveriteľnej ceste, ktorú som mala šťastie podniknúť. Úspech by sa nemal merať množstvom peňazí alebo vecí, čo vlastníte, ale pocitom z dobre vykonanej práce, ktorý vám dáva.

Akú časť vlastného úspechu pripisujete náhode?

Človek by mohol namietnuť, že život je len séria náhodných udalostí, dobrých aj zlých. Snažím sa však držať pravidla, že v tomto vesmíre, v tomto živote existuje rovnováha, lebo bez ohľadu na bolesť a utrpenie, ktorému často čelíme, vždy sa nájde niečo – alebo niekto –, čo nám dáva nádej.

Doma na chladničke mám slávny citát Leonarda Cohena: *Rozozvuč zvony schopné znieť, veď dokonalých obiet niet, život je prasklín dlhý sled, tak vnika dnu svetlo.* Veľmi výstižné.

Čo vám dáva nádej?

Moja vnučka Emily.

Hovorili ste už predtým, že postava Ofélie bol v skutočnosti jej nápad.

Áno. Všetci vedia, že pred pätnástimi rokmi utrpela vážne zranenia pri autonehode. Keď sa zotavovala, rozprávala som jej príbehy a ona kreslila postavy. Môj vydavateľ videl niečo z toho, čo sme robili iba pre zábavu – a zvyšok je história.

Zdá sa, že medzi vami a Emily šlo o skutočnú spoluprácu. Nemá to aj svoje úskalía?

(Smiech.) Pochopiteľne, sme rodina, čo znamená, že sa často nezhodneme. No Emilin talent spočíva najmä v tom, že presne vie, čo sa pokúšam opísať, a dokáže to reprodukovať vo svojich ilustráciách.

Ovplyvnilo Emilino postihnutie príbehy, ktoré ste písali?

Emily nie je postihnutá, ale ľudia veria tomu, čomu chcú veriť. Moje knihy sú určené na pobavenie, no majú aj vzdelávať

a inšpirovať. Toľko ľudí pridlho zostáva na jednom mieste, lebo ich brzdi spoločnosť, peniaze. Na svete je však veľa zázrakov, čakajú iba na nás, aby sme ich objavili.

Čo vás prinútilo zmeniť smer, odkloniť sa od tvorby pre deti?

Ako spisovateľka ustavične hľadám nové myšlienky, nové výzvy. Ofélia a svet, ktorý sme s Emily vytvorili, nám zabrali takú veľkú časť života a na tak dlho, že som považovala za potrebné kvôli nám obom, urobiť za všetkým hrubú čiaru. A skúsiť niečo iné.

Očarenie má napriek literárnemu úspechu zmiešané ohlasy od čitateľov. Do akej miery to súvisí so skutočnosťou, že ide o román pre dospelých?

Neprekvapuje ma to, ľudia očakávajú od známych autorov určitý štýl a určité témy. No keby som napísala ďalšiu knihu pre deti, kritizovali by ma, že nie je o Ofélii. V živote ide o experimentovanie, o hľadanie magických tajomstiev. Zaujímalo ma, ako súvislosť medzi vedou a filozofiou ovplyvňuje ľudského ducha. Chcela som napísať knihu o konečnosti času vymedzeného každému z nás na tejto planéte aj o tom, ako meníme svoje správanie a názory, keď sme konfrontovaní s realitou.

Dotknem sa hlavnej témy Očarenia – keby ste vedeli, že toto je váš posledný deň na Zemi, ako by ste ho chceli stráviť?

Viete, že zomieram, však? Božemôj, prepáčte! Vidím, že nie. Smrť má na mňa zvláštne účinky. Zabúdam, ako ťažko sa s ňou ľudia vyrovnávajú.

Na čo ste sa pýtali? Aha, áno, posledný deň na Zemi. Do-
frasa (smiech), kde som vzala ten nápad?

Jedno miesto na francúzskom pobreží mi je zvlášť drahé, a nielen preto, lebo som tam napísala svoju prvú knihu. Tam-
mojšie svetlo má v sebe čosi úžasne pokojné. Zobúdzam sa
skoro ráno, dám si teplé croissanty a silnú čiernu kávu a idem
na dlhú prechádzku po brehu, nohy mi obmýva more. Po-
tom sa ponorím do vĺn a cítim silu prílivu, pripomína mi
všetky sily tohto sveta, ktoré nevieme ovládať. Čerstvé ho-
máre opekané nad otvoreným ohňom, šampanské pri západe
slnka. A to všetko s Emily.

Nič okázalé, nič honosné. Lebo keď zotriete všetky vrstvy
pozlátka, zostanú len vzťahy a spomienky, čo nám dláždia cestu.

Máte radu pre začínajúcich autorov, bez ohľadu na ich vek?

Na všetko vždy odpovedajte áno. Riskujte, ľutujte len to, čo
ste neurobili, chyby sú dôležitejšie než úspech. Nedá sa písať
ani chápať ľudí, keď nemôžete čerpať z vlastných spomienok,
čo ako bolestných. Zo svojho života si najlepšie pamätám to,
čo som nemala robiť, ale aj tak som to urobila.

Týkalo sa to mužov?

Nie sú azda najlepšie omyly spojené s láskou?

Pracujete na niečom novom?

Vždy je niečo nové. Nápad, postava, príbeh.

Preto ste súhlasili s týmto rozhovorom?

Nebola som vždy utiahnutá a samotárska, no povedzme, že
môj životný štýl bol výsledkom nešťastných okolností. Toto

interview bude pravdepodobne moje posledné a ak mám byť úprimná, už necítim potrebu skrývať sa za závoj svojich príbehov. Dúfam však, že z toho, čo sme s Emily vytvorili, vzíde niečo dobré a koniec jednej cesty predznamená začiatok inej.

Takže v rečiach o novej sérii kníh s dospelou Oféliou je kus pravdy?

V každej klebete sa ukrýva zrnko pravdy. Povedzme, že na tom niečo je, len si nie som istá, či sa to svet aj dozvie.

Ste známa tým, že do svojich kníh vkladáte určité indície. Ide o ďalšiu honbu za pokladom, ďalšiu hádanku, ktorú majú čitatelia rozlúštiť?

To si nechám pre seba, ak dovolíte.

Minulý mesiac Catriona Robinsonová zomrela pokojne doma po dlhom zápase s rakovinou. S jedinou pozostalou, vnučkou Emily, sa nám nepodarilo spojiť.

I

KAKADU

Cacatua

Emily sedela pri zadných dverách, na kuchynskom stole otvorený skicár, a čakala, čo sa stane.

Tiene na trávniku sa pomaly vytrácali, slnko stúpalo po letnej oblohe a zvonári v susednom kostole sa pripravovali na každotýždennú úlohu. V to augustové pondelkové ráno bolo všetko, ako má byť, iba Emily sa nevedela zbaviť pocitu prázdnoty a premýšľala, čím ju vyplniť.

Ocitla sa v slepej uličke, čakala na inšpiráciu, no ani druhá šálka čaju a kus citrónového koláča jej nepomohli sústrediť sa na prácu. Pri dreze stáli fľaštičky farebného atramentu, musela sa len rozhodnúť, ktorými farbami dotvorí papagája kakadu, čo nakreslila pri raňajkách.

Problém bol v tom, že vydavateľ trval na vernom zobrazení bez príkras a nadprirodzených prvkov, no vždy keď sa Emily naňho pozrela (jednoznačne šlo o samca s hrdým

chocholom na hlave), zmocnila sa jej neodbytná túžba použiť všetky farby dúhy. Rozum ju neposlúchal, ustavične kamsi odbiehal, predstavovala si, že vták mení farby ako chameleon, keď sa potrebuje ukryť pred niekým alebo niečím.

V hlave mala ešte jeden obrázok – dievčinka na vozíku s papagájom kakadu na pleci. Šepkala mu, nežne ho hladkala po brušku a pozerala sa, ako jej vtácie perie farbí prsty. Vždy keď Emily požiadali o nejakú kresbu, fantázia ju preniesla k ikonickému postavu Ofélie, ktorú pred mnohými rokmi vytvorila jej stará mama.

„*Cacatua*,“ vyslovila latinský rodový názov a pripísala ho pod konár, kde sedel papagáj. Hovorila pomaly, každú slabiku precítila, a zrazu si uvedomila, že už niekoľko dní nepovedala nič nahlas.

Na ilustrácie kývla, len aby mala rozptýlenie a nemyslela na to, že je sama. Naivne verila, že novým projektom zaplní časť dňa, keď nemá inú prácu ani kam ísť.

Z rádia sa ozvali zamatové tóny klarinetu zo symfonickej rozprávky *Peter a vlk*. Emily si hneď predstavila chlapca, ako beží v snehu, túži sa vrátiť domov, kde ho čaká mama s pečeným moriakom na stole a s darčekom pod stromčekom.

Prepáč, ospravedlnila sa v duchu papagájovi, vyplá rádio, zatvorila skicár a odložila fľaštičky s atramentom. *Asi ti je súdené byť obyčajný.*

Emily už roky tvorila ilustrácie, ktoré boli všetko, len nie obyčajné. Obrázky plné fantázie a hravosti vdychovali život neuveriteľným príbehom z pera starej mamy. No po jej smrti sa nevedela sústrediť na nič nové.

Zahľadela sa cez kuchyňu do vedľajšej izby, kde mala stará mama pracovňu. Jednu stenu zaberali police s desiatkami červených zápisníkov, obsahovali všetky nápady ku knihám,

čo napísala o Ofélii a jej káčerovi. Spolu desať, ani viac, ani menej. Lenže teraz si celý svet myslel, že existuje ďalšia, aj keď Emily vedela, že ju stará mama nemala kedy napísať.

Ako to mohla urobiť? pýtala sa v duchu Emily. Lekári tvrdili, že ešte má čas. Čas dokončiť prácu. Čas vyhládať inú možnú liečbu.

Čas bojovať.

Stará mama ako jediná na svete ju chápala. Prežívala s ňou ťažké chvíle po smrti rodičov pri autonehode pred mnohými rokmi, bolesť spojenú s pomalým zotavovaním sa. Jediná stála pri Emily, keď ju kruto šikanovali deti, ktoré mali byť jej priateľmi.

Sľúbila, že bude vnučku ľúbiť a starať sa o ňu. No odteraz už slávna Catriona Robinsonová nemohla chrániť nikoho.

Vonku na záhradnom chodníku sa ozvali kroky, nakrátko stíchli, v otvore vo dverách sa objavila kôпка listov a vzápätí dopadla na rohožku. Bezpochyby ďalšie sústrastné listy plné smútku neznámych ľudí, pomyslela si Emily. Rukou napísané kondolencie od trúchliacich fanúšikov zdôrazňovali, aká bola stará mama úžasná a talentovaná. Každý pisateľ pridal osobné vyznanie, ako v ňom jej knihy prebudili predstavivosť.

Emily prešla do predizby, zohla sa po kôпку a začala ju triediť na listy, reklamné letáky, katalógy a účty, keď ju vyrušilo prenikavé zvonenie telefónu. Vzápätí sa zapol odkazovač.

„Emily, zlatko, tu je Charlie.“ Ženský hlas prekonal vzdialenosť z Londýna do Norfolku a Emily priam videla osobu na druhom konci linky vo veľkej, svetlej kancelárii na dvadsiatom druhom poschodí mrakodrapu s výhľadom na Temžu. „Prepáč, že stále kladiem tú istú otázku, ale správna rada na mňa nalieha, aby som vydala tlačové vyhlásenie o tom prekliatom rukopise.“ Nasledoval dlhý povzdych

a Emily zatvorila oči v očakávaní toho, čo tušila, že príde. „Si tam? Viem, nechceš o tom hovoriť, ale skôr či neskôr budeš nútená odpovedať na všetky otázky o Catrione a jej živote. Nemusíš to urobiť osobne, ale dlhuješ to fanúšikom...“

V izbe zavládlo ticho, lebo Emily vytiahla zástrčku zo zásuvky a šmarila ju na dlážku pokrytú kobercom. Pozrela na listy, čo zvierala v ruke, prešla do obývačky a všetky hodila do kozuba. Nato sa vrátila do predizby po veľkú kartónovú škatuľu, čo stála pri vchodových dverách. Boli v nej stovky zväčša neotvorených listov od čitateľov.

Nestojím o váš súcit, pomyslela si Emily, povyberala listy a urobila z nich štyri úhladné kôpky pri kozube.

Ešte nikdy nepocítila túžbu ujsť, naopak, robila všetko, čo bolo v jej silách, aby zostala v bezpečí pokojného mestečka Wells-next-the-Sea na norfolskom pobreží, kde život plynul primerane pomalým tempom a okolitý svet ju zvyčajne nevyrušoval. To však platilo iba dovtedy, keď stará mama v rozhovore pre noviny naznačila, že možno existuje ešte jeden rukopis a čaká na objavenie. Len čo rozhovor vyšiel, vypuklo hotové šialenstvo, doma ustavične vyzvňal telefón, prichádzali e-maily, neznámi ľudia mávali mobilmi a pýtali sa Emily, či je to pravda. Presne pred takým chaosom ju stará mama chránila, kým žila. Lenže ona nemohla odpovedať, vtedy ani teraz, lebo sa starej mamy nespýtala na nedokončený príbeh. Zmocnil sa jej pocit, že sa nikdy nespýtala na nič dôležité, a teraz už bolo neskoro.

Na stene oproti police so zápisníkmi visel malý štvorcový obrázok dvoch modrých vtákov. Hoci sa odlišoval od ostatných obrazov v dome, Emily sa nikdy nespýtala, odkiaľ pochádza a prečo visí vedľa stola, pri ktorom stará mama vždy pracovala. Jednoducho predpokladala – s miernou arogan-